

УДК 330.338

JEL Classification: O31, R11, O47

ІННОВАЦІЙНА ДЕТЕРМІНАНТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОРОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ ТА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

БІРЮКОВ Єгор¹, ТУЛЬЧИНСЬКА Світлана²

¹ Зклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

<https://orcid.org/0000-0001-5333-8839>

e-mail: iegor.biriukov@icloud.com

² Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

<https://orcid.org/0000-0002-1409-3848>

e-mail: tuha@ukr.net

У статті досліджено теоретичні та практичні засади інноваційного розвитку як ключової детермінанти забезпечення саморозвитку територій в умовах сучасних глобальних викликів і повоєнного відновлення України. Проаналізовано сучасні тенденції інноваційного розвитку у глобальному вимірі на основі показників Глобального інноваційного індексу, що дозволило визначити позиції країн-лідерів та встановити відставання України за ключовими індикаторами. Встановлено, що значне погіршення позицій держави у міжнародних рейтингах зумовлено не лише структурними економічними проблемами, а й масштабними втратами внаслідок воєнних дій, руйнуванням інфраструктури, зниженням інвестиційної активності та обмеженням можливостей трансферу технологій. Обґрунтовано роль саморозвитку територій як важливого механізму забезпечення їх стійкості, адаптивності та відновлення в умовах децентралізації. Доведено, що ефективний саморозвиток передбачає не лише здатність територіальних громад формувати власні стратегії соціально-економічного розвитку, а й активне впровадження інновацій, використання місцевих ресурсів, розвиток підприємництва та людського капіталу. Визначено ключові напрями інноваційного забезпечення розвитку територій.

Ключові слова: інноваційний розвиток територій, саморозвиток, територія, регіон, смарт-спеціалізація, повоєнне відновлення, цифровізація.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-13>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 04.02.2026

Прийнята до друку / Accepted 06.03.2026

Опубліковано / Published 30.04.2026

© Бірюков Єгор, Тульчинська Світлана

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний розвиток територій неможливий без впровадження інноваційних розробок в різних сферах суспільного життя. Більшість країн намагаються зайняти відповідні ніші на інноваційному ринку товарів та послуг в залежності від своїх сильних сторін та можливостей. Основною перешкодою щодо здійснення інновацій для більшості країн є недостатній рівень фінансової спроможності та відсутність новаторів. Так, на думку Й. Шумпетера, за рахунок інноваційного розвитку можливе ефективне подолання економічної кризи різного походження [7, с. 46]. Особливо гостро питання подолання кризи економічного та військового характеру постають для активізації інноваційного розвитку в різних сферах суспільного життя.

Світова пандемія COVID-19 призвела до загального економічного спаду в більшості країн, що негативно позначилося й на економічному стані України. В глобальному масштабі інноваційний розвиток країн досліджувався на основі розрахунку Глобального інноваційного індексу (Global Innovation Index), який складається з певного переліку показників за кожною країною [6]. Потреба в появі такого показника була обґрунтована глобальними процесами в світі, які значно розширили стан соціально-економічного розвитку країни лише за рахунок капіталу та наявних трудових ресурсів. Інший ресурсний потенціал країни розглядався з позицій зовнішніх факторів впливу, які опосередковано мають вплив на розвиток країн.

Проте, з розвитком економіки знань та підвищенням рівня інтелектуально-кадрового потенціалу було визначено, що управління знаннями є одним із факторів, які впливають на продуктивність праці, що потребує розробки нових інноваційних рішень та підходів до організації робочих місць. Такі тенденції обумовили перехід від традиційної промислової економіки до постіндустріальної, яка ґрунтується на розвитку інтелектуального капіталу та інноваціях [8, с. 162]. Такі тенденції є особливо актуальними для України в період воєнного тану та повоєнного відновлення економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням інноваційного розвитку територій присвячено багато робіт вітчизняних вчених. Серед основних можна виокремити дослідження О. Амоші, І. Ваховіч, І. Вороненко [1], Б. Дергалюка [2], Н. Іванової, О. Колодія [4], М. Мельникової, П. Перерви, О. Попело [8], Н. Тарнавської, О. Телетова, Л. Федулової та інших. Проте, питання інноваційного розвитку територій в умовах цифровізації та повоєнного відновлення на сьогодні є актуальними завданнями розвитку держави.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних та практичних засад інноваційного розвитку як детермінанти забезпечення саморозвитку територій та економічного зростання України в контексті повоєнного відновлення країни. Для досягнення мети було виокремлено та вирішено наступні завдання:

- визначено позиції України та країн лідерів за глобальним індексом інновацій;
- проаналізовано прямі втрати регіонів внаслідок воєнних дій, що стали причинами зниження позицій України за глобальним інноваційним індексом;
- обґрунтовано значення саморозвитку територій для повоєнного відновлення регіонів та країни в цілому;
- визначено доцільність забезпечення інноваційного спрямування розвитку регіонів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інноваційний розвиток України в глобальному вимірі характеризується значним відставанням у порівнянні з країнами Європи. Так, за даними Глобального індексу інновацій лідерами серед країн світу у період 2018-2025 років були Швейцарія, Швеція, США, Великобританія, Сінгапур та інші (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг країн світу за глобальним інноваційним індексом за 2018-2025 рр.

Країна	Роки													
	2018		2019		2020		2021		2022		2023		2025	
	Ранг	Бал	Ранг	Бал	Ранг	Бал	Ранг	Бал	Ранг	Бал	Ранг	Бал	Ранг	Бал
Швейцарія	1	68,4	1	67,24	1	66,08	1	65,5	1	64,6	1	67,6	1	66,0
Швеція	3	63,08	2	63,65	2	62,47	2	63,1	3	61,6	2	64,2	2	62,6
США	6	59,81	3	61,73	3	60,56	3	61,3	2	61,8	3	63,5	3	61,7
Великобританія	4	60,13	5	61,3	4	59,78	4	59,8	4	59,7	4	62,4	6	59,1
Сінгапур	5	59,83	8	58,37	8	56,61	8	57,8	7	57,3	5	61,5	5	59,9
Фінляндія	7	59,63	6	59,83	7	57,02	7	58,4	9	56,9	6	61,2	7	57,7
Нідерланди	2	63,32	4	61,44	5	58,76	6	58,6	5	58	7	60,4	8	56,6
Німеччина	9	58,03	9	58,19	9	56,55	10	57,3	8	57,2	8	58,8	9	57,0
Данія	8	58,39	7	58,44	6	57,53	9	57,3	10	55,9	9	58,7	11	53,6
Республіка Корея	12	56,63	11	56,55	10	56,11	5	59,3	6	57,8	10	58,6	4	60,0
Франція	16	54,36	16	54,25	12	56,23	11	55	12	55	11	56	12	53,4
Китай	17	53,06	14	54,82	14	53,28	12	54,8	11	55,3	12	55,3	10	56,9
Японія	13	54,95	15	54,68	16	52,7	13	54,5	13	53,6	13	54,6	11	55,5
Ізраїль	11	56,79	10	57,43	13	53,55	15	53,4	16	50,2	14	54,3	13	52,2
Канада	18	52,98	17	53,88	17	52,26	16	53,1	15	50,8	15	53,8	16	51,1
Естонія	24	50,51	24	49,97	25	48,28	21	49,9	18	50,2	16	53,4	15	51,1
Гонконг (Китай)	14	54,62	13	55,54	11	54,24	14	53,7	14	51,8	17	53,3	14	51,5
Австрія	21	51,32	21	50,94	19	50,13	18	50,9	17	50,2	18	53,2	19	49,2
Норвегія	19	52,63	19	51,87	20	49,29	20	50,4	22	48,8	19	50,7	18	50,1
Ісландія	23	51,24	20	51,53	15	53,05	17	51,8	20	49,5	20	50,7	17	50,4
Україна	43	38,52	47	37,4	45	36,32	49	35,6	57	31	55	32,8	66	29,7

Джерело: узагальнено автором на основі [6]

Але, потрібно відзначити підвищення позицій та значення рейтингу Республіки Корея, яка з 12 п'ябля у 2018 році піднялась до 4 місця у 2025 році, а також Китаю, який з 17 місця у 2018 році перемістився на 10 місце за результатами підрахунків 2025 року. За аналізований період 2018-2025 років серед найкращих країн за показником індексу інноваційного розвитку двадцятка лідерів майже не змінювалася. Виключенням є такі країни як Естонія, яка у 2018-2019 роках займала 24 місце, а у 2020 році – 25 місце за глобальним інноваційним індексом, але, починаючи з 2020 року увійшла у двадцятку лідерів і зайняла 18 місце та піднялась на 15 місце у 2025 році. Також до країн, які увійшли до двадцятки лідерів відноситься Ісландія, яка у 2018 році посідала 23 місце, але з 2019 року

вже увійшла до групи лідерів і у 2020 році займала 15 місце. За 2021-2025 роки ця країна стабільно входила до двадцятки країн з найбільшим рейтингом за глобальним інноваційним індексом, посідаючи 17-20 місця за рейтингом.

Якщо порівнювати рейтинг України, то в 2018 році вона посідала 43 місце з поміж 126 країн світу, які брали участь у рейтингуванні. В 2019 році Україна знизилася свої позиції на 4 позначки і займала 47 місце, оскільки 2019 рік характеризувався розповсюдженням пандемії COVID-19, яка значно обмежила можливості держави в питаннях розвитку та налагодження співпраці. В 2020 році Україна покращила свої позиції в порівнянні з 2019 роком на 2 позиції, та піднялася на 45 місце. У 2022-2025 роках Україна значно погіршила свій рейтинг, знизивши його на 8 позицій у 2022 році, на 6 позицій – у 2023 році в порівнянні з 2021 роком. Але, найбільше падіння рейтингу за досліджуваний період спостерігається у 2025 році, за результатами якого України перемістилась на 66 місце. Глобальний інноваційний індекс включає в себе два субіндекси: інноваційні ресурси та інноваційні результати. У даному контексті з 2020 року за субіндексом інноваційних ресурсів Україна втратила 9 шаблів, спустившись з 71 до 80 місця, а за субіндексом інноваційних результатів – 17 позицій, спустившись з 37 до 54 місця. Таке зниження рейтингу пояснюється повномасштабним вторгненням в Україну з боку росії, що призвело до значного зниження рівня економіки та соціальної сфери, інноваційного розвитку та можливості участі в трансферті технологій з іншими державами.

Проте, брати до уваги показники України в рейтингах в період бойових дій не доцільно, оскільки велика кількість промислових об'єктів, на яких впроваджувалися інноваційні розробки, знаходиться на тимчасово окупованих територіях. Частина об'єктів зруйнована. На прикордонних з росією територіях постійно здійснюються обстріли, що унеможлиблює повноцінне здійснення своєї діяльності суб'єктами господарювання. Проте, незважаючи на ситуацію, що склалася, вже сьогодні уряду та бізнес-структурам необхідно чітко розробляти заходи щодо відновлення держави та її регіонів на принципах цифровізації та інноваційного розвитку.

За результатами дослідження Київської школи економіки станом на лютий 2024 р. сума сукупних прямих збитків економіки України становила 170,0 млрд. дол. США [3]. Такі регіони як Закарпатський (0,001 млрд. дол. США), Волинський (0,001 млрд. дол. США), Чернівецький (0,1 млрд. дол. США), Тернопільський (0,2 млрд. дол. США), Черкаський (0,2 млрд. дол. США), Кіровоградський (0,3), Рівненський (0,4) та Львівський (0,4 млрд. дол. США) зазнали найменший обсяг прямих втрат від воєнних дій на їх території за даними Київської школи економіки (див. рис. 1).

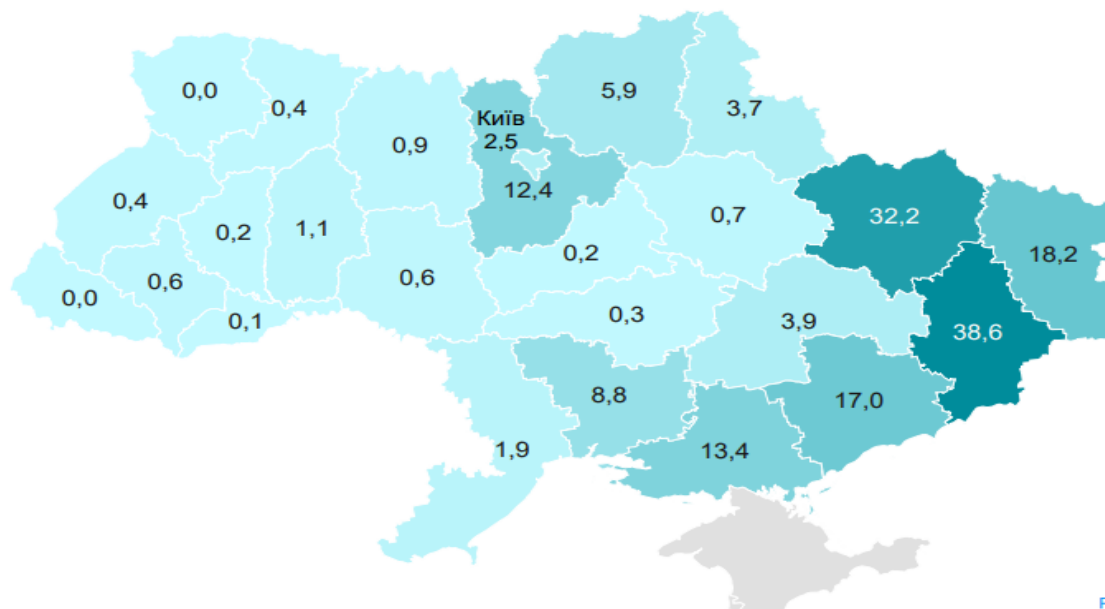

Рис. 1. Розподіл прямих втрат за регіонами України станом на листопад 2024 р.
 Джерело: за даними [3].

Найбільші прямі втрати спостерігаються у Донецькому (38,6 млрд. дол. США), Харківському (32,2 млрд. дол. США), Луганському (18,2), Запорізькому (17,0 млрд. дол. США), Херсонському (13,4 млрд. дол. США), Київському (12,4), Миколаївському (8,8) та Чернігівському (5,9 млрд. дол. США)

регіонах [3]. Такі втрати регіонів України внаслідок воєнних дій безпосередньо негативно впливають й на інноваційний розвиток, що й призвело до погіршення рейтингу за Глобальним інноваційним індексом. Але, важливим є те, що вже сьогодні потрібно проводити заходи щодо забезпечення активізації інноваційного розвитку на регіональному рівні, що сприятиме саморозвитку територій. Саморозвиток територій виступає головним інструментом стійкості регіонів в умовах децентралізації, реформа якої була проведена в Україні, дозволяючи самостійно формувати стратегії територіального розвитку із урахуванням існуючих особливостей та можливостей враховуючи існуючі виклики сьогодення. Спроможність та дієздатність територіальних громад і регіонів напряму впливає на їх стійкість та можливість відновлення у повоєнному періоді.

Саморозвиток територій полягає не тільки у здатності громад та регіонів самостійно розробляти та впроваджувати стратегії соціально-економічного розвитку, створювати робочі місця, використовувати місцеві ресурси, вирішувати локальні проблеми, а й формувати вектори інноваційного розвитку відповідно до своїх можливостей та ресурсів.

У даному контексті одним із важливих завдань для забезпечення саморозвитку територій та повоєнного відновлення країни виступає акцент саме на інноваційному спрямуванні розвитку регіонів. Стимулювання регіонів до активного використання та створення інновацій передбачає використання інтелектуальних ресурсів та інноваційних підходів як ключового каталізатора для досягнення стійкого розвитку територій. У даному контексті важливою є активна співпраця між закладами вищої освіти, науковими установами, бізнесом та владними структурами, забезпечуючи належну реалізацію інтелектуального потенціалу та реалізацію інноваційних рішень [5, с. 58]. Інноваційний розвиток територій спрямовується не лише на створення нових можливостей для підприємництва та виробництва, але й на вирішення соціальних та екологічних викликів, забезпечуючи більш стійкий, ефективний саморозвиток територій.

Одним із напрямів інноваційного забезпечення саморозвитку регіонів виступає смарт-спеціалізація. Такий підхід передбачає концентрацію існуючих ресурсів на максимально інноваційні види діяльності для їх формування та розвитку [6, с. 201]. При досягненні бажаного результату активізація інноваційної діяльності спрямовується наступну пріоритетну галузь або напрями. Визначення смарт-спеціалізації територій допомагає сконцентрувати зусилля на розвитку конкретних сфер економічної діяльності із урахуванням специфічних особливостей та можливостей територій, а також забезпечити максимальний вплив на економіку та саморозвиток територій.

Слід зазначити, що в основу таких трансформацій покладені принципи Індустрії 4.0 та 5.0, сталого розвитку, що передбачає використання екологічних, енергозберігаючих технологій в усіх сферах суспільного життя. Ефективним для виробництва є використання досягнень штучного інтелекту для спрощення процесів в яких приймають участь працівники, використання автоматичних механізмів на небезпечних процесах виробництва для мінімізації залучення людської праці. Збільшення рівня автоматизації виробничих процесів сприятиме підвищенню рівня продуктивності праці. Застосування нових мотиваційних механізмів гратимуть значну спонукальну роль у розвитку інтелектуального потенціалу виробництва, залученню новаторів, що в цілому дозволить сформувати новий вид смарт-економіки як на регіональному так і на державному рівнях.

Наступним важливим напрямом для забезпечення саморозвитку територій є впровадження креативних підходів у різних сферах регіонального відтворення, що допомогатиме залученню потенціалу та забезпечуватиме нові можливості для розвитку. У даному контексті для забезпечення саморозвитку територій важливим є розвиток кластерних форм організації виробництва, індустріальних парків, локальних виробничих мереж, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності територій. Особливу роль у повоєнних умовах відіграє диверсифікація економіки територій. Надмірна залежність від окремих галузей або підприємств підвищує вразливість регіонів до кризових явищ. Тому стратегічним завданням є розвиток нових видів діяльності, зокрема інноваційного підприємництва, креативних індустрій, агропереробки та сфери послуг.

Для забезпечення відновлення та саморозвитку територій важливим фактором виступає модернізація та створення ефективно інфраструктури, яка підтримує та забезпечує господарську діяльність. Але внаслідок воєнних дій значна частина транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури була зруйнована або пошкоджена, що суттєво обмежує можливості розвитку громад. У той же час, інфраструктурний розвиток є необхідною передумовою економічного та

соціального відродження територій [2, с. 215]. У цьому контексті важливим напрямом є не лише відновлення інфраструктури, а й її модернізація відповідно до сучасних стандартів. Пріоритетами виступають розвиток транспортної логістики, модернізація систем житлово-комунального господарства, забезпечення енергетичної автономності територій, впровадження цифрових технологій у сфері управління інфраструктурою. Створення сучасної інфраструктурної бази сприятиме підвищенню якості життя населення, розвитку бізнесу та зростанню інвестиційної привабливості територій.

Для сприйняття інноваційних зрушень та забезпечення проінформованості громад щодо цілей розвитку територій важливим є підвищення рівня інформаційної грамотності та інноваційної культури в регіонах, що сприятиме створенню відповідного середовища для розвитку та поживлення економічної активності. Інформаційна грамотність, освіта в галузі науки та технологій, а також вміння використовувати креативний підхід стають важливими чинниками, що впливають на успішне впровадження інноваційних практик та забезпечують стійкий розвиток територій [1, с. 40].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Сучасні виклики акцентують увагу на становленні постіндустріального суспільства, яке ґрунтується на інтелектуальному капіталі, знаннях, інноваціях, креативних рішеннях, інформаційному забезпеченні тощо. Із урахуванням цього на світовому рівні визначається Глобальний індекс інновацій. Проведення дослідження рейтингу країн-лідерів та України дає можливість зазначити, що двадцятка лідерів з 2018-2025 рр. залишилась практично незмінною, а Україна суттєво втратила свої позиції і з 43 місця у 2018 р. перемістилась на 66 у 2025 р. Однією з причин такого суттєвого зниження в рейтингу виступають воєнні дії на території України. Аналіз сукупних прямих збитків внаслідок війни в цілому та у регіональному розрізі демонструє суттєві втрати, що напряму відбиваються й на інноваційній спроможності країни. Активізація інноваційного розвитку на регіональному рівні сприятиме забезпеченню саморозвитку територій та їх повоєнного відновлення.

Саморозвиток територій є визначальною умовою забезпечення їх стійкості в умовах децентралізації та набуває особливого значення в процесі повоєнного відновлення в Україні. Ефективний розвиток регіонів безпосередньо залежить від їх спроможності самостійно формувати та реалізовувати стратегії соціально-економічного зростання, орієнтовані на використання власного ресурсного та інтелектуального потенціалу. Ключовим чинником забезпечення саморозвитку виступає інноваційна спрямованість регіональної політики, що передбачає активізацію інтелектуальних ресурсів, впровадження сучасних технологій та налагодження ефективної взаємодії між освітою, наукою, бізнесом і владою. Важливим інструментом у цьому процесі є смарт-спеціалізація, яка дозволяє зосередити зусилля на найбільш перспективних напрямках діяльності відповідно до специфіки та конкурентних переваг територій. Трансформація регіональної економіки має ґрунтуватися на принципах сталого розвитку, цифровізації, автоматизації виробничих процесів і використанні досягнень сучасних технологій, що сприятиме формуванню смарт-економіки. Водночас, важливу роль відіграють кластерні форми організації виробництва, розвиток індустріальних парків, диверсифікація економіки та підтримка інноваційного підприємництва, що підвищує конкурентоспроможність територій. Не менш важливою умовою є модернізація та відновлення інфраструктури відповідно до сучасних стандартів, що створює передумови для економічного зростання, підвищення якості життя населення та зростання інвестиційної привабливості регіонів. Поряд із цим, підвищення рівня інформаційної грамотності, розвиток інноваційної культури та людського капіталу забезпечують готовність громад до впровадження інноваційних змін.

Подальших наукових досліджень вимагають питання щодо розроблення ефективних механізмів практичної реалізації смарт-спеціалізації та удосконалення інструментів стимулювання інноваційної діяльності на місцевому рівні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вороненко І. В., Клименко Н. А. Інноваційний розвиток в умовах цифровізації: оцінка та пріоритети. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 38-45.
2. Дергалюк Б. В., Перепелюкова О. В. Структурні зміни в економіці регіонів як запорука економічного зростання. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 31. С. 215-219.

3. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України станом на листопад 2024 року. Київська школа економіки. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf
4. Колодій О. М. Особливості розвитку територіальних громад в сучасних воєнних умовах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. № 13. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-05>
5. Тульчинська С. О. Дергалюк М. О. Розвиток регіональних економічних систем в умовах цифрової трансформації: монографія. Київ, Ви-во «7БЦ», 2025. 153 с.
6. Global Innovation Index. WIPO. <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine>
7. Schumpeter Joseph A. *Economic Theory and Entrepreneurial History. Explorations in Enterprise*, edited by Hugh G. J. Aitken, Cambridge, MA and London, England: Harvard University Press. 2013. Pp. 45-64.
8. Tulchynska S, Vovk, O, Popelo O, Saloid S, Kostyunik O. Innovation and investment strategies to intensify the potential modernization and to increase the competitiveness of microeconomic systems. *International Journal of Computer Science & Network Security*. 2021. P. 161-168.

REFERENCES:

1. Voronenko, I.V. and Klymenko, N.A. (2022), "Innovative development in the context of digitalization: assessment and priorities", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 38-45.
2. Derhaliuk, B.V., and Perepeliukova, O.V. (2018), "Structural changes in the economy of regions as a guarantee of economic growth", *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 31, pp. 215-219.
3. Kyivska shkola ekonomiky "Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii rosii proty Ukrainy stanom na lystopad 2024 roku", available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf
4. Kolodii, O.M. (2024), "Features of the development of territorial communities in modern military conditions", *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, vol. 13, available at: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-05>
5. Tulchynska, S.O. and Derhaliuk, M.O. (2025), *Rozvytok rehionalnykh ekonomichnykh system v umovakh tsyfrovoy transformatsii* [Development of regional economic systems in the context of digital transformation], Vy-vo "7BTs", Kyiv, Ukraine.
6. Global Innovation Index. WIPO. <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/ukraine>
7. Schumpeter Joseph A. *Economic Theory and Entrepreneurial History. Explorations in Enterprise*, edited by Hugh G. J. Aitken, Cambridge, MA and London, England: Harvard University Press. 2013. Pp. 45-64.
8. Tulchynska S, Vovk, O, Popelo O, Saloid S, Kostyunik O. Innovation and investment strategies to intensify the potential modernization and to increase the competitiveness of microeconomic systems. *International Journal of Computer Science & Network Security*. 2021. P. 161-168.

INNOVATIVE DETERMINANT OF ENSURING SELF-DEVELOPMENT OF TERRITORIES AND ECONOMIC GROWTH OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF POST-WAR RECONSTRUCTION

BIRIUKOV Iegor

IHE "Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University"

TULCHYNSKA Svitlana

National technical university of Ukraine "Igor Sikorsky Kiev polytechnic institute"

The article explores the theoretical and practical principles of innovative development as key determinants of ensuring the self-development of the territory in the context of modern global challenges and post-war recovery of Ukraine. It is substantiated that in the context of the formation of a knowledge economy and digitalization, innovations become a determining factor in the competitiveness of states and regions, after which they ensure the effective use of intellectual potential, increase labor productivity and the formation of new models of economic growth. The current trends in innovative development in the global dimension are analyzed based on the indicators of the Global Innovation Index, which made it possible to place the positions of leading countries and establish the resignation of Ukraine according to key indicators. It is established that a significant decrease in the state's position in international rankings is due not only to structural economic problems, but also to large-scale losses as a result of military operations, destruction of infrastructure, reduction in investment activity and limitations on technology transfer opportunities. The role of self-development of the territory as an important mechanism for ensuring their stability, adaptability and recovery in the context of decentralization is substantiated. It is proven that effective self-development ensures not only the ability of territorial communities to form their own strategies for socio-economic development, but also the active implementation of innovations, the use of local resources, the development of entrepreneurship and human capital. Key areas of innovative support for the development of the territory are identified, among which smart specialization, economic clustering, diversification of activities, the development of industrial parks and digitalization occupy an important place. The need for infrastructure modernization, ensuring energy autonomy, the development of logistics systems and digital management solutions as the basis for the economic revival of regions is emphasized. It is proven that the consumer of science for the successful implementation of innovative transformations is the formation of an innovative culture, increasing the information literacy of the population and the development of the education system and.

Keywords: innovative development of the territory, self-development, territory, region, smart specialization, post-war recovery, digitalization.